

munkájának egy önálló részletét a *budai királyi palota Alamizsnás Szent-Jánosról nevezett prépostsága* címmel.

Némethy Lajos, aki éveken keresztül Budapesten fejtett ki lelkesi munkásságot, már korán hozzáfogott a főváros történetének tanulmányozásához és munkáinak egész sorával derített világot a főváros középkori történetére. A jelenleg bemutatott munka a főváros egyházi történetét 1540-ig tárgyalja. Az általános rész mindenekelőtt a kereszténység behozatalától az Árpádok kihaltáig terjedő korszakot tárgyalja. A következő fejezetekben a budai prépostság és káptalan birtokviszonyairól, a Szent-Péter apostolról nevezett budai prépostság és káptalan prépostjainak életrajzi adatai, a Szent-Zsigmondról nevezett prépostság és kanonokjai történetéről van szó. Külön fejezetek szólnak a plebániákról és lelkeszeikről, a kápolnákról és a fiókegyházakról és a szerzetesrendekről, úgy a férfiak mint a nők szerzetesrendekről, az egyháziak magánépületeiről Budán és Pesten, végül a két főváros jótékony intézeteiről. A nagyszabású munka mindvégig önálló levéltári kutatásokon épül fel. A felolvasásra került fejezet a budai királyi palotának Alamizsnás Szent-Jánosról nevezett kápolnája történetét tárgyalja.

HIREK.

Budapest, okt. 21.

A pesti marhavásáron.

— *Saját tudósítónktól.* —

A Soroksári-ut végén, a közvágóhid területén van a fővárosi marhavásár. Óriási nagy fedett csarnokban adják-veszik itt az ország minden részéből felhozott szarvasmarhákat. Vidéki kisgazdák, jól meggazdagodott földbirtokosok, pesti kupecsek, bizományosok, felhajtók, hajcsárok adnak itt egymásnak találkozót.

A ma reggeli felhajtás 2189 darabból állt. Volt ezek között 148 bika, 880 ökör, 918 tehén, 27 bivaly, 67 dánbika, 28 dánökör, 113 dántehén, továbbá 8 darab növendékmarha és tinó. Az árakat a kereslet és kínálat szabályozzák. Amikor kevés a felhajtás, az mindig áremelkedést jelent. Hogy mostanában miért szállanak az árak folyton magasabbra, az éppen ebből magyarázható meg. Régebben, a háború előtt 8—10 ezer darab marha volt a napi felhajtás és *ma alig csak kétezer. A mai marhákrak körülbelül négyszeresét veszik ki a háború előtti áraknak.*

Dél előtt 10 órakor csengetéssel jelzik a vásár megkezdését. Az eladásra szánt állatok ott állnak szépen sorjában az aklokba bekötve. Megindul a séta, járkálás végig a szellős nagy csarnokon. Hivatásos vásárlók, mészárosok, nagyvágók jönnek-mennek, gusztálják a közszemlére kitett jószágokat, aztán megint tovább mennek és minden akolnál megállnak, mert ez már egy szokás a marhavásáron, hogy a vevő jól körülnéz, mindenütt árat kérdez és csak azután próbál vásárolni, amikor jól kiinformálta magát.

Alig, hogy megindul a vásár, a mindennapos vevők, leginkább mészárosmesterek, konstatálják maguk között, hogy ma megint nehéz lesz vásárt csinálni, mert az *árusok borzasztó nagyon kiartíják az árakat.* Ennek pedig az a közvetlen oka, hogy a konzervgyár és a hadsereg részére korlátlanul nagy mennyiségben kezdik a vásárlást. Csepeli Weisz Manfréd konzervgyárának emberei *minden árat megadnak*, százsámra veszik a marhát. Rédner nevű hadseregszállító szintén jól megritkitja az eladásra kitett állatok amugyis gyér sorát. Mondja is egy kóvér mészárosmester:

— Mára megint a hadseregé a vásár...

Egy jól megtermett csontos bika előtt megáll egy vidékies kinézésű ember. Az arcáról úgy látszik, hogy vevő szándéka van. Odamegy az állathoz, megveregeti az oldalát és tenyerével megrengeti a bika hasaalját.

— Nincsen fogása.

Ezzel adja le véleményét az állat mineműségéről és még hozzát teszi:

— No mennyiért adja?

— Negyvenöt — mondja az eladó, egy csizmás vidéki gazda. Ezt úgy kell érteni, hogy 1 forint 45 krajcár élősulyban kilónként, mert a marhavásárosok régi konzervatív szokása, hogy forintokban és krajcároknak beszélnek. Az ár kimondásánál a rövidség akáért a forintot nem mondják. Az közöttük ugyanis magától értetődik.

A vevő gunyosan mosolyog a negyvenöt krajcáros eladó szeme közé és így kezdi az alkut:

— Husz lesz az bácsi (tudniillik csak husz krajcárt ígér). És ekkorra már elcsattan egy parola az eladó gazda vastag tenyerében. Ez viszont visszacsap a vevő tenyerébe:

— No, negyven lesz.

A vevő nem tágit. Közben sűrűn csapkodják egymás tenyerét, csakugy zuhog.

— Tudja mit? Mondok én magának valamit — szól megint az eladó és a kezénél fogva közelebb rántja magához a vevőt.

— Ne legyen nekem szerencsém többet ezen a kerek világon, ha harmincnyolcon alul odaadom bárkinek is.

És vége megegyeznek harminchatban.

A másik oldalon egy sárgakabátos ember mustráltrálja a tízéves-huszával összekötött jószágokat. A konzervgyár részére vásárol. Itt nincsenek hosszas parolacsapkodások. Megy a vétel, mint a karikacsapás.

Egy tizmászás csodaökö körül csoportok állnak meg. Ilyet még a legöregebb marhaszakértők is ritkán látnak. Az árát 1 forint 60 krajcárra tartják. *Háromezer* koronánál nagyobb ilyenformán az értéke.

Egy sovány kis bika árát így kérdezi egy vevő:

— Hogy ez az agár? — És becsmérőleg ütögeti az állat farát.

— Tizenhat hatos. (Vagyis 1 forint 60 krajcár.)

Békés időben ez a sovány kis jószág nem ért többet 30—40 forintnál, ma megér ugy négyszáz koronát.

A Dániából hozott marhák a csarnok elkülönített helyén vannak, külön aklokban. Privát-vevőknek nem jut a dán marhából. Weisz Manfréd emberei mind megveszik és nyomban ráütik a *W. M. C.* jelzésű bélyeget.

Egy pesti mészárosmester 1 forint 30 krajcárjával vett néhány sovány ökröt. Sokalta ugyan az árat, de ennél alább nem tudott kapni. Nyomban kiszámította, hogy mennyibe jön neki egy kiló hus, amíg a mészárszékre a tökére kerül. Fogyasztási, vágatási és egyéb apróbb költségek hozzáadása, valamint a szokásos ugynevezett életpercent leszámítása után körülbelül 4 korona 30 fillérjébe van neki kilónként ez a sovány kis marha. Ehhez még nincs hozzáadva az üzleti rezszi és az öt megillető polgári haszon. Tehát látnivaló, hogy a tulajdonos magas husárok körül vajmi kevés felelősség terheli a mészárosmestereket.

Az árak felhajtása körül nem kis szerepük van azonban a *bizományosoknak*. A marhabizományos a vidéken a gazdánál összeszedi az eladó marhákat, felhozza és a pesti marhavásáron a tulajdonos nevében eladja. Természetesen: minél magasabb áron. A bizományos átlag minden eladott marha után 2 koronát keres mint jutalékot, vagy mint ők mondják: munkadíjat. A bizományos munkája az, hogy az árakat minél jobban felhajtja. És ez a munka aránylag elég jól fizet. Egy-egy bizományos naponta 300—400 marhát is elad. *Pár óra alatt minden megerőltetés nélkül megkeres 600—800 koronát.*

Vásár végeztével a marhák körül settenkedő hajcsárok a mérlegekhez terelik a megvett jószágokat. Mig ez a művelet történik, az emberi kegyetlenségnek nem egy megbotránkoztató példáját vagyunk kénytelenek végigszemlélni. A durva haj-